Rhaglen Gyflawn

Gwasanaeth Democratiaeth
Swyddfa'r Cyngor
CAERNARFON
Gwynedd
LL55 1SH

At: Aelodau'r Cyngor 4/10/21

Annwyl Aelod,

CYFARFOD Y CYNGOR – 7 HYDREF, 2021
ADRODDIAD HWYR

Atodaf adroddiad hwyr yng nghyswllt yr eitem isod:-

11. ADOLYGIAD O FFINIAU ETHOLIADOL GWYNEDD 2 - 5

Cyflwyno adroddiad yr Arweinydd.

Yn gywir,

Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth

CYNGOR GWYNEDD

Dyddiad y cyfarfod:	7fed o Hydref, 2021
Teitl yr Eitem:	Adolygiad o Ffiniau Etholiadol Gwynedd.
Pwrpas:	Adrodd ar benderfyniad Rebecca Evans AS, Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol i dderbyn argymhellion Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru mewn perthynas â Sir Gwynedd.
Aelod Cabinet:	Cynghorydd Dyfrig Siencyn, Arweinydd
Swyddog (ion) Cyswllt:	Dafydd Gibbard, Prif Weithredwr

Adroddiad i gyfarfod o Gyngor Gwynedd

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Argymhellir bod y Cyngor Llawn yn derbyn yr adroddiad er gwybodaeth.

2. CEFNDIR A RHESYMEG

CEFNDIR

1. Bydd holl aelodau'r Cyngor yn ymwybodol fod y Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol wedi cyhoeddi ei "Adroddiad Argymhellion Terfynol" ar gyfer yr arolwg o drefniadau etholiadol ar gyfer Cyngor Gwynedd ar y 6ed o Dachwedd, 2018. Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Cyngor Llawn ar 6ed o Ragfyr, 2018.

2. Ar y 29ain o Fedi, 2021 cadarnhaodd Rebecca Evans, AS, y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol ei phenderfyniad i dderbyn argymhellion Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru gydag addasiadau, mewn perthynas â Sir Gwynedd.

3. Cafodd pob aelod neges e-bost ynghyd â dolen at y wybodaeth lawn sydd wedi ei gosod ar fewnrwyd yr Aelodau ar y 29ain o Fedi, 2021.

ADDASIADAU A WNAED I ARGYMHELLION TERFYNOL Y COMISIWN AR GYFER TREFNIADAU ETHOLIADOL GWYNEDD

4. Cadarnhaodd y Gweinidog yr addasiadau isod a wnaed i Argymhellion Terfynol y Comisiwn ar gyfer trefniadau etholiadol:

   - "Argymhellodd y Comisiwn yr enw sengl Brithdir, Llanfachreth, Y Ganllwyd a Llanelltyd. Rhoddir yr enw Saesneg Brithdir a Llanfachreth/ Ganllwyd/ Llanelltyd i'r ward etholiadol ac enw Cymraeg Brithdir a Llanfachreth / Y Ganllwyd / Llanelltud. Mae hyn yn golygu bod enwau'r wardiau etholiadol yn aros fel ar hyn o bryd.
   - Argymhellodd y Comisiwn yr enw ward sengl Cwm-y-Glo. Rhoddir yr enw Saesneg Cwm-y-Glo i'r ward etholiadol a'r enw Cymraeg Cwm-y-glo. Mae hyn yn golygu bod enwau'r wardiau etholiadol yn aros fel ar hyn o bryd."

CRYNODEB O'R PRIF NEWIDIADAU

5. Mae'r Comisiwn yn argymell newid i drefniant wardiau etholiadol a fydd yn cyflawni gwelliant nodedig o ran lefel y cydraddoldeb etholiadol ar draws Sir Gwynedd.

6. Mae'r prif newidiadau a argymhellwyd gan y Comisiwn fel a ganlyn:

I. Cyngor yn cynnwys **69 aelod**, sef gostyngiad o'r 75 aelod presennol.

II. **65 o wardiau etholiadol**, sef gostyngiad o'r 71 o wardiau presennol.

III. **4 ward aml-aelod** yn y sir (sef pedair ward gyda 2 aelod) – y wardiau yw Bethel a'r Felinheli, Canol Bangor, Dwyrain Bangor a Harlech a Llanbedr.

IV. 10 ward etholiadol o fewn y sir sy'n cyfuno rhan o gymuned â wardiau gyda chymuned gyfagos.
(Ceir y rhaniadau hyn yn y gymuned yn Nhref Porthmadog, a Chymunedau Dolbenmaen, Llanddeiniolen, Llandwrog, Llandygai, Llanengan, Llanllyfni, Llannor, Llanwnda, Pentir a Waunfawr.)

V. Nifer o newidiadau i'r ffin yn Ninas Bangor, Trefi Caernarfon, Dolgellau a Ffestiniog a Chymuned Bethesada.
(Mae'r Comisiwn wedi argymell nifer o newidiadau ôl-ddilynol i Gyngor Dinas Bangor, Cyngor Cymuned Bethesda, Cyngor Tref (Frenhinol) Caernarfon, Cyngor Tref Dolgellau a Chyngor Tref Ffestiniog o ganlyniad i'r newidiadau hyn i'r ffiniau).

7. Ni fydd unrhyw newid i 27 o’r wardiau cyfredol.

Arfon	Deiniolen, Groeslon, Llanberis, Llanrug, Penygroes, Dewi (Bangor), Glyder (Bangor), Tregarth a Mynydd Llandygai [8]
Dwyfor	Abererch, Criccieth, Dolbenmaen, Efailnewydd/Buan, Llanystumdwy, Nefyn, Porthmadog (Dwyrain), Porthmadog (Gorllewin), Pwllheli (De), Pwllheli (Gogledd), Llanaelhaearn [11]
Meirionydd	Aberdyfi, Dyffryn Ardudwy, Trawsfynydd, Abermaw, Brithdir, Bowydd a Rhiw, Corris a Mawddwy, Y Bala [8]

3. UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

3.1 Mae’r broses adolygu wedi cychwyn ers 2017, a llwyddwyd i ymgynghori gyda’r holl aelodau nifer o weithiau yn ystod y daith. Cyflwynwyd sylwadau i’r Comisiwn Ffiniau ac Etholiadau fel a ganlyn.

CAM YR AROLWG	DISGRIFIAD
08 Chwefror 2017	Ysgrifennodd y Comisiwn at Gyngor Gwynedd
10 Chwefror 2017 – 31 Mai 2017	Cyfnod ymgynghori cychwynnol. Llwyddwyd i ymgynghori gydag aelodau cyn etholiadau Llywodraeth Leol ym mis Mai 2017. Cynhaliwyd ymgynghoriad pellach gydag aelodau yn dilyn etholiadau Llywodraeth Leol mis Mai 2021 gan fod aelodau newydd wedi eu hethol. Adroddwyd i’r Cyngor Llawn am sylwadau ar 15/06/2021 gan gyflwyno ymateb llawn i’r Comisiwn.
23 Ionawr 2018	Cyhoeddi’r cynigion drafft gan y Comisiwn
30 Ionawr 2018 – 23 Ebrill 2018	Cyfnod ymgynghori ar y Cynigion Drafft. Adroddwyd i’r Cyngor Llawn am sylwadau ar 01/03/2018 gan gyflwyno ymateb llawn i’r Comisiwn.
06 Tachwedd 2018	Cyhoeddi’r Argymhellion Terfynol gan y Comisiwn. Adroddwyd i’r Cyngor llawn am sylwadau ar 6ed o Ragfyr 2018 gan gyflwyno ymateb llawn i’r Comisiwn.

3.1 SYLWADAU'R SWYDDOGION STATUDOL:

Swyddog Monitro:

Fe nodir yn yr adroddiad fod y daith o gynnal yr adolygiad yma wedi cymryd cryn amser. Bellach gyda datganiad gan y Gweinidog yn cadarnhau y bwriad o ran gweithredu'r newidiadau bydd modd symud ymlaen i ymateb i'r hyn a amlygir.

Swyddog Cyllid Statudol:

Dim i'w ychwanegu o safbwynt priodoldeb ariannol.